

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Фінансове право»

Рівень вищої освіти	Бакалавр
Освітня програма	Право
Заняття:	VI семестр
Лекції	11 чверть - 2 години на тиждень 12 чверть – 1 година на тиждень
Семінарські	1 година на тиждень
Кількість кредитів	4
Мова викладання	Українська

Інформація про викладача

Прізвище, ім'я, по батькові	Борисенко Антон Олександрович
Наукова ступінь	Доктор філософії зі спеціальності 081 «Право»
Наукове звання	
Посада	доцент кафедри цивільного, господарського та екологічного права НТУ «Дніпровська політехніка»
Контакти	Роб.тел. 0562-756-09-91; моб: 0976565274
E-mail	lawyerborisenkoa@gmail.com Borysenko.A.O@nmu.one
Профайл	http://cgp.nmu.org.ua/ua/vykl.php
Персональ на сторінка	https://scholar.google.com/citations?view_op=list_works&hl=ru&user=RM1QtqYAAAJ&gmla=AJsN-F50DXvOp5PiW1eQi6K6KqL_acfvzj7y6gh48vMdYUYig-jo9RArVOBXWNj2skIVKxsSTRs5pTbOtCNclavBXrh-hzPsyG24t724Gs5B0uCTluKVH7OHe0vPfn_1H2ejzqi5C0NlfDz0_BQBKgN-iCZN9uT2dA
Консультації	ауд.10/314, 2 години на тиждень (згідно графіку індивідуальних консультацій, що розміщений на інформаційному стенді кафедри)
Місце	Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», кафедра цивільного, господарського та екологічного права, 49005 м. Дніпро, пр. Дмитра Яворницького, 19; 10 корпус, 3 поверх, ауд. 314
Онлайн-консультації	електронна пошта (щоденно, окрім вихідних і святкових днів) Borysenko.A.O@nmu.one

1. Анотація до курсу

Вивчення курсу «Фінансове право» дозволяє ознайомитись із змістом основних правових інститутів, що регулюють фінансову діяльність та фінансові правовідносини в Україні; визначити основні положення теоретичного та прикладного характеру сучасного фінансового права України; формувати уміння та навички правильного застосування положень фінансового законодавства на практиці; виявити проблеми правового регулювання фінансових правовідносин в Україні, виробити навички правового аналізу та наукового обґрунтування напрямів удосконалення чинного фінансового законодавства України.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни є: формування системи теоретичних знань здобувачів вищої освіти про основні положення фінансового права та засади правового регулювання фінансових відносин; формування навичок використання правничої термінології в професійній діяльності у сфері фінансового права; засвоєння студентами норм фінансового права, які регулюють економічні відносини, що виникають у процесі акумуляції, розподілу та використання фондів коштів, необхідних для виконання державою, органами місцевого самоврядування своїх завдань та функцій, у тому числі задоволення соціальних потреб; підвищення рівня правової культури і правосвідомості у здобувачів вищої освіти для забезпечення неухильного дотримання ними вимог закону та кваліфікованого його застосування у сфері фінансового права.

Завдання курсу:

- 1) сформувати у здобувачів вищої освіти систему знань про особливості реалізації та застосування норм фінансового права;
- 2) навчити студентів розуміти зміст та особливості правового регулювання економічних відносин, що виникають у процесі акумуляції, розподілу та використання фондів коштів, необхідних для виконання державою, органами місцевого самоврядування своїх завдань та функцій;
- 3) підвищити здатність здобувачів вищої освіти до критичного та системного аналізу юридичних фактів та правових явищ у сфері фінансового права;
- 4) навчити студентів застосовувати норми фінансового права в професійній діяльності;
- 5) ознайомити студентів з основними правовими механізмами вирішення проблем фінансового права теоретичного та прикладного характеру.

3. Результати навчання

3.1 Програмні результати навчання

Шифри результатів навчання (ПРН) та результати навчання	
РН ₁₄	Належно використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності
РН ₁₅	Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних
РН ₂₀	Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів

3.2. ОЧІКУВАНІ ДИСЦИПЛІНАРНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Шифр ПРН	Дисциплінарні результати навчання (ДРН)
РН ₁₄	Аналізувати та належно використовувати фінансову статистичну інформацію; відомості про судову практику щодо вирішення спорів у сфері фінансового права, отриману з Єдиного державного реєстру судових рішень; аналітичних та методичних матеріалів судів, органів публічної влади, вітчизняних, іноземних та міжнародних науково-дослідних організацій, інших першоджерел та вторинних джерел щодо економічних відносин для своєї професійної діяльності.
РН ₁₅	Проводити збір з реєстрів, баз даних, інших різних джерел відомостей, використовуючи нові інформаційні технології, та здійснювати інтегрований аналіз отриманої інформації про правове регулювання економічних відносин, що виникають у процесі акумуляції, розподілу та використання фондів коштів, необхідних для виконання державою, органами місцевого самоврядування своїх завдань та функцій; про судову практику вирішення спорів фінансово-правового характеру; про підстави та порядок притягнення до юридичної відповідальності за порушення норм фінансового права, з метою використання їх у своїй професійній діяльності.
РН ₂₀	Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях для пояснення природи та змісту основних інститутів, норм фінансового права, явищ і тенденцій у бюджетному процесі, сучасних доктрин фінансового права, цінностей та принципів його функціонування; виокремлювати юридично значущі факти у конкретних спорах між суб'єктами фінансового права, що виникають у процесі акумуляції, розподілу та використання фондів коштів, та формувати обґрунтовані правові висновки щодо стратегії та порядку їх розв'язання.

4. Структура курсу

Види та тематика навчальних занять
ЛЕКЦІЇ
1. Правові основи фінансової діяльності держави та органів місцевого самоврядування в Україні. Фінансове право в системі права України.
2. Предмет, метод, система та джерела фінансового права. Фінансово-правові норми і фінансові правовідносини.
3. Організаційно-правові засади фінансового контролю в Україні
4. Бюджетне право, бюджетні правовідносини та бюджетна система України.
5. Правове регулювання надходжень та витрат бюджету. Бюджетний процес в Україні.
6. Податкова система України. Поняття та види податків. О
7. Правове регулювання митних платежів. Фінансово-правові основи обов'язкового державного страхування. Правовий режим державних цільових фондів.
8. Банківська система України. Правові основи банківської діяльності.
9. Правове регулювання грошового обігу в Україні.
10. Правове регулювання валютного законодавства і валютного контролю.
11. Відповідальність за порушення фінансового законодавства.

Семінарські заняття відповідно до тем прочитаних лекцій
1. Правові основи фінансової діяльності держави та органів місцевого самоврядування в Україні. Фінансове право в системі права України. Предмет, метод, система та джерела фінансового права. Фінансово-правові норми і фінансові правовідносини.
2. Організаційно-правові засади фінансового контролю в Україні
3. Бюджетне право, бюджетні правовідносини та бюджетна система України. Правове регулювання надходжень та витрат бюджету. Бюджетний процес в Україні.
4. Податкова система України. Поняття та види податків. Правове регулювання митних платежів. Фінансово-правові основи обов'язкового державного страхування. Правовий режим державних цільових фондів.
5. Банківська система України. Правові основи банківської діяльності.
6. Правове регулювання грошового обігу в Україні. Правове регулювання валютного законодавства і валютного контролю.
7. Відповідальність за порушення фінансового законодавства.

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

Спеціально обладнана проектором аудиторія 10/307 або 10/310 для проведення лекційних та семінарських занять.

Для навчання необхідно мати з собою гаджети зі стільниковим інтернетом.

Студент повинен мати активований акаунт університетської пошти (student.i.p@nmu.one) на Office 365 та бути зареєстрованим у СУДН «Moodle» на дистанційний курс з навчальної дисципліни «Фінансове право».

6. Система оцінювання та вимоги

Сертифікація навчальних досягнень здобувачів вищої освіти здійснюється за допомогою прозорих процедур, що ґрунтуються на об'єктивних критеріях відповідно до Положення НТУ «Дніпровська політехніка» «Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти НТУ «Дніпровська політехніка»».

Досягнутий рівень компетентностей відносно очікуваних, що ідентифікований під час контрольних заходів, відображає реальний результат навчання здобувача вищої освіти за дисципліною.

6.1. Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти НТУ «Дніпровська політехніка» здійснюється за рейтинговою (100-бальною) та інституційною шкалами. Остання необхідна (за офіційною відсутністю національної шкали) для конвертації (переведення) оцінок мобільних здобувачів.

Шкали оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти НТУ «ДП»

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Кредити ЄКТС навчальної дисципліни зараховується, якщо здобувач вищої освіти отримав підсумкову оцінку не менше 60-ти балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації відповідно до Положення про організацію освітнього процесу НТУ «Дніпровська політехніка».

6.2. Зміст засобів діагностики спрямовано на контроль рівня сформованості знань, умінь, комунікації, автономності та відповідальності

здобувача вищої освіти за вимогами Національної рамки кваліфікацій до 6-го кваліфікаційного рівня під час демонстрації регламентованих робочою програмою результатів навчання.

Здобувач вищої освіти на контрольних заходах має виконувати завдання, орієнтовані виключно на демонстрацію дисциплінарних результатів навчання (розділ 3).

Засоби діагностики, що надаються здобувачам вищої освіти на контрольних заходах у вигляді завдань для поточного та підсумкового контролю, формуються шляхом конкретизації вихідних даних та способу демонстрації дисциплінарних результатів навчання.

Види засобів діагностики та процедур оцінювання для поточного та підсумкового контролю дисципліни подано нижче.

Засоби діагностики та процедури оцінювання

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ			ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	
Навчальне заняття	засоби діагностики	процедури	засоби діагностики	процедури
Лекції	контрольні завдання за кожною темою	усне опитування, бліц-опитування, виконання завдань під час лекцій методи евристичних питань, мозкового штурму, діалогового спілкування	підсумкове тестування у формі контрольної роботи (КР)	визначення середньозваженого результату поточних контролів; підсумкове тестування у формі КР під час іспиту за бажанням здобувача вищої освіти
Семінарські заняття	контрольні завдання за кожною темою	усне опитування, тестування, виконання завдань під час семінару виступ-презентація, робота в малих групах, реферат/ ессе/ наукова доповідь		надання відповідей під час іспиту

6.3. Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів.

Поточна успішність складається з успішності за оцінки за роботу на семінарських заняттях (оцінюється 7 занять, участь у одному занятті максимально може принести здобувачу вищої освіти 8 балів).

Критерії оцінювання за відповідний вид навчальної діяльності студента.

Оцінювання з курсу навчальної дисципліни «Фінансове право» здійснюється з урахуванням розподілу отриманих балів за відповідний вид навчальної діяльності студента: 1) поточне тестування за кожною темою; 2) участь у форумі (дистанційно) або аудиторна робота на семінарських заняттях (очно); 3) виконання самостійної роботи; 4) виконання індивідуальних завдань.

Тестування – це метод ефективної перевірки рівня засвоєння знань, умінь і навичок із навчальної дисципліни. Тестування з навчальної дисципліни «Фінансове право» здійснюється за кожною темою.

Веб-форум або просто Форум – інтернет-ресурс, популярний різновид спілкування в інтернеті, для проведення дискусій, на якому користувачі обмінюються досвідом та ідеями з певної заданої теми.

В рамках навчальної дисципліни «Фінансове право» передбачено проведення форуму за кожною з тем (дистанційно) та обговорення на семінарському занятті результатів виконаного здобувачами певного завдання, підготовленої презентації (очно) з використанням методів мозкового штурму, евристичних питань та діалогового спілкування. За умови очного навчання за кожною темою проводиться робота в малих групах.

Самостійна робота студента (СРС) є основним засобом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час. Самостійна робота включає: попереднє опрацювання інформаційного забезпечення за всіма видами навчальних занять та розв'язання завдань самоконтролю опанування дисциплінарними результатами навчання відповідно до робочої програми дисципліни.

Індивідуальні завдання студентів включають виконання розрахункових, графічних, розрахунково-графічних робіт, есе, рефератів, презентацій, оформлення звітів, аналіз практичних ситуацій, підготовка реферативних матеріалів із фахових публікацій, курсових проектів (робіт), кваліфікаційних робіт, власні дослідження до конференцій, участь в олімпіадах тощо. Індивідуальні завдання сприяють більш поглибленому вивченню студентом теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використання знань для вирішення відповідних практичних завдань, підвищення рівня підготовки і розкриття індивідуальних творчих здібностей.

Індивідуальними завданнями студентів в рамках вивчення навчальної дисципліни «Фінансове право» є підготовка презентації за запропонованою темою та виступ з нею на семінарському занятті.

У таблиці наведено розподіл максимальної кількості балів за певний вид навчальної роботи студента за темами навчальної дисципліни

Розподіл балів за видами навчальної роботи студента

Теми	Тестування з теми	Участь у форумі, семінарському у занятті	Індивідуальні завдання	Самостійна робота	Підсумкова (тестова) роботи	Підсумкова оцінка
1.	4	4	1	1		

2.	4	4	1	1	20	
3.	4	4	2	2		
4.	4	4	2	2		
5.	4	4	2	2		
6.	4	4	2	2		
7.	4	4	2	2		
Разом	28	28	12	12	20	100
м	56		24			

Викладач, враховуючи досягнення здобувача з дисципліни, його системну та активну участь і роботу на платформі MOODLE, може додати **0-10 балів**.

Отримані бали на семінарських заняттях (максимально 56 балів) та бали за самостійну та індивідуальну роботу (максимально 24 бали) додаються до оцінки з підсумкової (тестової) роботи в кінці семестру (20 балів) та є підсумковою оцінкою за вивчення навчальною дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати **100 балів**.

Загальна оцінка з навчальної дисципліни «Фінансове право» визначається за накопичувальною системою, тобто сума всіх балів, отриманих за виконання певного виду робіт студента.

Підсумкове оцінювання у VI семестрі (якщо здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку)	Іспит відбувається у письмовій формі, складається з 20 тестових запитань. Складається у VI семестрі Правильна відповідь на одне запитання тесту оцінюється у 5 бал. Максимальна кількість балів за іспит: 100
--	---

6.4. Критерії оцінювання за роботу на семінарських заняттях:

Оцінювання з курсу навчальної дисципліни «Фінансове право» здійснюється з урахуванням розподілу отриманих балів за відповідний вид навчальної діяльності студента: 1) поточне тестування за кожною темою; 2) аудиторна робота на семінарських заняттях (очно або дистанційно); 3) виконання індивідуальних завдань; 4) виконання самостійної роботи.

Семінарське заняття (семестр) оцінюються максимально у 8 балів кожне, причому:

8 балів – відповідність еталону, наведення прикладів з додаткової літератури, правильна мова викладення матеріалу;

6 балів – відповідність еталону, помилки в граматиці та/або орфографії;

4 бали – зміст відповіді має стосунок до предмету запитання, проте не відповідає еталону, містить суттєві граматичні та орфографічні помилки, які ускладнюють розуміння тексту або викривляють зміст повідомлення;

2 бали – наявність текстової відповіді, яка не відповідає еталону, та/або не

має стосунку до предмету запитання, містить суттєві граматичні та орфографічні помилки, які ускладнюють розуміння тексту або викривляють зміст повідомлення;

0 балів – відсутність відповіді.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність студентів є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів.

Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням «Положення про систему запобігання та виявлення плагіату в Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка» та реалізується із дотриманням положень Кодексу академічної доброчесності НТУ «Дніпровська політехніка».

Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі).

У разі порушення студентом академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика.

Студенти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком студента є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на Офіс365.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком студента є робота з дистанційним курсом «Фінансове право» (<https://do.nmu.org.ua>)

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

7.3. Політика щодо перескладання.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку.

7.4. Відвідування занять.

Для студентів денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрадження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності. Про відсутність на занятті та причини відсутності студент має повідомити викладача або особисто, або через старосту. Якщо студент захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і

навчатися за допомогою дистанційної платформи. Студентам, чий стан здоров'я є незадовільним і може вплинути на здоров'я інших студентів, буде пропонуватися залишити заняття (така відсутність вважатиметься пропуском з причини хвороби). Семінарські та практичні заняття не проводяться повторно, ці оцінки неможливо отримати під час консультації. За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність або в період епідемій) навчання може відбуватись дистанційно - в онлайн-формі, за графіком, погодженим з викладачем.

7.5. Бонуси. Студенти, які регулярно відвідували лекції (мають не більше двох пропусків без поважних причин) та мають написаний конспект лекцій отримують додатково 2 бали до результатів оцінювання до підсумкової оцінки.

7.6. Участь в анкетуванні. Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії студентам буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (Microsoft Forms Office 365), які буде розіслано на університетські поштові скриньки здобувачів вищої освіти. Заповнення анкет є важливою складовою навчальної активності здобувачів вищої освіти, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «Фінансове право».

8. Ресурси і література:

8.1 Нормативно-правові акти:

1. Конституція України року (в діючій на момент вивчення редакції) від 28 червня 1996 № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. №30. ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Бюджетний кодекс України року (в діючій на момент вивчення редакції) від 08 липня 2010 р. № 2456-VI. Відомості Верховної Ради України. 2010. № 50-51. ст.572. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
3. Податковий Кодекс України року (в діючій на момент вивчення редакції) від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 13-14. № 15-16. № 17. ст.112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
4. Митний кодекс України року (в діючій на момент вивчення редакції) від 13.03.2012.№ 4495-VI. Відомості Верховної Ради України. № 44-45. № 46-47. № 48. ст.552. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення року (в діючій на момент вивчення редакції) від 07 грудня 1984 року № 8073-X. Відомості Верховної Ради УРСР. 1984. № 51. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
6. Кримінальний кодекс України року (в діючій на момент вивчення редакції) від 05.04.2001 № 2341-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25–26. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

7. Про банки і банківську діяльність року (в діючій на момент вивчення редакції): Закон України від 07.12.2000 № 2121- III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 5-6. ст.30. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>

8. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки року (в діючій на момент вивчення редакції): Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV. Відомості Верховної Ради України. 2006. № 31, ст. 268. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>

9. Про валюту і валютні операції року (в діючій на момент вивчення редакції): Закон України від 21.06.2018 № 2473- VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 30, ст.239. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19>

10. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування року (в діючій на момент вивчення редакції): Закон України від 09 липня 2003 року № 1058-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 49-51, ст. 376. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text>

8.2 Навчально-методичні та наукові джерела:

1. Бюджетна система : підручник / С. В. Юшко. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. 383 с.

2. Очкуренко С.В. Місце фінансового права в системі права України: проблеми теорії і практики: монографія. Видавничий дім «Гельветика», 2017. 460 с.

3. Податкова система: навчальний посібник / Ю. Б. Іванов, В. Ф. Тищенко, О. Є. Найдено та ін. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. 408 с.

4. Савченко Л.А. Фінансово-контрольне право: становлення та розвиток: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2017. 400 с.

5. Фінансове право : підручник / М. П. Кучерявенко, О. О. Дмитрик, О. А. Лукашев та ін. ; за ред. М. П. Кучерявенка. Харків: Право, 2016. 440 с.

6. Фінансове право : посіб.для підг.до іспитів /Д. О. Білінський, І.М. Бондаренко, О. О. Головашевич та ін. Харків : Право, 2018. 212 с.

7. Фінансове право: навч. посіб. / М.Г. Волощук, Т.О. Карабін, М.В. Менджул. Вид. 3-тє, допов. та перероб. Ужгород : Видавництво Олександри Гаркуші, 2017. 244 с.

8. Фінансове право: навч. посіб. для підготовки до іспитів / упоряд. І.В. Тетарчук, Т. Є. Дяків. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 159 с.

Фінансове право: підручник /О. О. Дмитрик, І. Є. Криницький, О. А. Лукашев та ін./ за заг.ред. М. П. Кучерявенка, О. О. Дмитрик. Харків: Право, 2019. 416 с.